

24 Ağustos 1944'de Paris'in kurtuluşunun ilk sonuçlarından biri de, «Grands-Augustins» caddesinin Ernest Hemingway tarafından ziyaret edilmesi oldu. Pablo evde yoktu. Evin hizmetçisi de çok korkak, fakat o nispette de utanma hissinden uzak bir kadındı. Hemingway'i tanıyamıyordu. Fakat başka ziyaretçilere, Picasso'nun evde olmadığını söylediği zamanlar, hediye bırakılmasına alışmıştı. Zaten Pablo'nun Güney Amerikalı dostları, zaman zaman, jambon ve benzeri yiyecekleri gönderiyorlar, böylece savaş sırasında, diğer insanlardan daha iyi beslenmesini sağlıyorlardı. O da bunların hizmetçisi ile paylaşıyordu.

HEMINGWAY'İN HEDİYESİ

Hemingway Picasso'nun evde olmadığını öğrenip, bir haber bırakmak istediğinde, sonra kendisinin anlattığı üzere hizmetçi: «Herhalde Mösyö için bir hediye bırakacaksınız?» diye pişkin pişkin sormuştu. Hemingway de, bunu düşünmediğini, fakat fena bir fikir olmadığını belirtmiş ve hemen aşağıya, cipine gitmişti. Döndüğünde koca bir sandık taşımaktaydı ve içinde el bombası bulunuyordu. Sandığı yerine yerleştirmiş, üstüne de «Hemingway'den Picasso'ya» diye yazmış ve çekip gitmişti. O gider gitmez hizmetçi sandığa yaklaşmış ve üstündeki işaretleri heceliyerek, içinde ne olduğunu öğrenir öğrenmez dışarı kaçmış ve sandık oradan alınca ya kadar da içeri girmekten çekinmişti.

PICASSO'NUN SERGİSİ

Paris kurtulunca, kültür ile ilgili ana görevlerde bulunan kimseler, özellikle Naziler ile işbirliği yapanlar işlerinden uzaklaştırılmışlardı. Bu arada Fransız Müzesi Direktörlüğü de boşalmıştı. Bu değişikliklerin bir sonucu olarak, Almanların kara listesinde I numarayı işgal eden ressam olan Picasso'nun bir Retrospektif sergisi, siyasi değişimin bir belirtisi olarak, açıldı. Sergi Modern Sanat Müzesinin direktörü Jean Cassou'nun yardımıyla. Müze-

nin sonbahar salonunun büyük bir kısmını doldurdu. Serginin açılmasıyla reaksiyonlar ve siyasi tahrikler tarafından canlandırılan bir seri açılmasıyla reaksiyonlar ve siyasi tahrikler tarafından canlandırılan bir seri gösteriler de başladı. İlk grup olan reaksiyonları, Picasso'nun resimlerinde, özellikle savaş döneminin veya 1932-1936 devresinin resimlerinde büyük bir çeşitlenme görmeyen kimseler meydana getirmekteydi. Diğer grup ise, sağ eğilimli öğrencilerden ve eski askerlerden meydana gelerek protestoda bulunuyorlardı ve hattâ resimleri duvarlardan indirmeyi deniyorlardı. Ashnda estetik bakımdan beğenmeye ile kamufle edilen siyasi protestoları bunlar.

KOMUNİSTLERLE İLİSKİ

İşgal sırasında, birçok Fransız komünisti mukavemet hareketine yardım etmişler, hattâ aktif olarak da rol almışlardı. Tanınmışlarından biri Laurent Casanova idi. Üç defa hapisten kaçmıştı. Dördüncü kaçışında yakalanmadan Paris'in kenar bölgelerine kadar yaklaşmayı başarmıştı. Dostları, Pablo'nun arkadaşı olan komünist şair Paul Eluard'a, onu saklayacak bir yer bulup bulamayacağını sormuşlardı. O da yazar Michel Leiris'e aynı soruyu sormuştu. O soralarda kaçan bir mahkûmu, bir komünisti veya museviyi saklamak ölüm cezasına çarptırılmayı göze almak demektir. Fakat Michel saklamayı kabul etmişti ve Casanova, Pablo'nun resimlerinin satıcısı D.H. Kahnweiler'in, Grands-Augustins caddesindeki, rihimde bulunan apartmanlarında, Leiris çifti ile oturma üzere yaşamaya başlamıştı.

Picasso ile hayat

Picasso'nun fırçasıyla modellerinden biri «Olga» yapılmış tarihi 1917 dir.

TABLO SATICISI

KAHNWEILER

Kahnweiler, uzun yıllardan beri Picasso'nun tablolarının satıcısıydı. Aslen Alman olduğundan, Birinci Dünya Savaşı sırasında Fransa'dan kaçmak zorunda kalmış, tabloları da Fransız Hükûmeti tarafından

müsadere edilmişti. Savaştan sonra geri dönmüş ve işini yoluna koymasını bilmişti. Ama gene kaçmak zorunda kalmış ve bu sefer karısı ile birlikte işgal edilmiş bölgede saklanmıştı. 1940 yılından beri de galerisi «Louise Leiris Galerisi» adını taşıyordu. Anlaşıla-

ca üzerine Louise Leiris, Michel'in karısı idi. Aynı zamanda Kahnweiler'in de baldızı... 1921'den beri Kahnweiler ile birlikte çalıştığından, bir kukla değil, gerçek bir yardımcıydı.

KOMUNİST PARTİSİNE SOKMA CABALARI

Casanova, Leiris'te saklandığı sürece, bu çevre üzerinde çok büyük etkiye bulundu. Pablo ilk defa, bir komünist partisi üyesi ile, hem de zeki ve Parti dogmatiklerinin etki edemeyeceği oranda içine kapalı biri ile konuşmak fırsatını buldu böylece. Casanova ile karşılaşmanın etkisi ile, aralarında Pablo'nun da olduğu bir yığın entelektüel Partiyeye girdiler.

Her ne kadar Pablo'nun sanata Partinin bazı çevrelerinde takbih edilmeğe de, isminin ve kişiliğinin amaçları için ne kadar faydalı olacağını düşünüyordular. Casanova'nun onu iyice etkilediğini bildiğini biliyordum. Ayrıca iki iyi dostu, Louis Aragon ve Paul Eluard'ın da bu dönüştürme önemli rol oynadıklarını söyleyebilirim. Partiyeye girişinin gerçek nedenini her sorduğumda, basında okuduğum «açıklamalar» ile karşılaşmıyordum: «Partiyeye kaynağına giden birisi gibi gidiyorum.» İşte sergiyi protesto eden sağ eğilimliler, Picasso'nun kredisini düşürmek suretiyle, Partiyeye zarar vermek amacını güdüyorlardı.

PICASSO

GÜNÜN ADAMI

Birdenbire Picasso, günün adamı oluvermişti. Kurtuluşun sonraki haftalarda, genç GJ (Amerikan erleri) lardan birine çarpmadan, üç metre bile gidemiyordu atelyesinde. Kendilerini Picasso'yu ziyaret etmeye mecbur hissediyorlardı fakat yorgunluktan atelyede uyuyla kaldıkları çok oluyorlardı. Bir defasında, atelyenin değişik yerlerinde uyuyan 20 GJ saydığını hatırlıyorum. Başlangıca ta genç yazarların, sanatçıların ve entelektüellerin teşkil ettiği ziyaretçilere, kısa bir süre sonra turistler de katıldı. Ellerindeki gezi rehberlerinde Eiffel'in yanında, Picasso'nun atelyesi gösteriliyordu sanki...